

بیت‌کوین و ملاحظات پیش رو

بیت کوین (BitCoin) یک نوآوری اینترنتی با کارکردهای مشابه «پول بی‌بشتوانه» است. نوآور بودن بیت‌کوین به این معناست که پدیدآورندگان آن توانسته‌اند آنرا در مدت کوتاهی از یک ایده به یک واقعیت در دنیای اقتصاد تبدیل کنند به‌طوری‌که در چندسال گذشته، ارزش بیت‌کوین در بازارهای جهانی افزایش زیادی داشته است.

بیت‌کوین نوعی پول دیجیتال بر پایه شبکه همتا به همتا و امضای دیجیتال است و به کاربران امکان می‌دهد که بدون هیچ واسطه‌ای، انتقال پول انجام دهند. مبادلات در یک تاریخچه عمومی به نام زنجیر بلوک ذخیره می‌شود. بیت‌کوین امکان پرداخت‌های کم هزینه را فراهم می‌کند، سیستم کنترل کننده متمرکز ندارد و توسط هیچ سازمان، مؤسسه و یا نهاد دولتی، اداره نمی‌شود.

از مشهورترین پول‌های مجازی، «بیت‌کوین» می‌باشد که چندی است به فهرست پول‌های جهان افزوده شده است. وجه تمایز اصلی این پول جدید، مجازی بودن آن است که در بسیاری از موارد جایگزینی واقعی برای واحدهای پولی قدرتمندی مانند پوند، دلار و یورو به شمار می‌رود. این پدیده اولین بار در سال ۲۰۰۹، در مقاله‌ای توسط یک برنامه‌نویس ژاپنی به دنیا معرفی شد. «بیت‌کوین نوعی واحد پول دیجیتال و در واقع واحد پول رایج در شبکه است.» در گزارش مرکز تحقیقات کنگره آمریکا، بیت‌کوین، ارز دیجیتالی همتا به همتا - امکان انتقال پول از یک کاربر به کاربر دیگر بدون نیاز به هیچ واسطه‌ای - است ولی از بعد حقوقی، مرکز درآمدهای داخلی آمریکا، قوانین و مقررات مربوط به دارایی را در مورد آن جاری می‌نماید. از دید دولت چین «بیت‌کوین یک کالای مجازی» خاص است که جایگاه حقوقی معادل ارز ندارد و نباید به‌عنوان ارز در جریان باشد زیرا توسط یک مرجع پولی منتشر نمی‌شود. در آلمان نیز بیت‌کوین به عنوان دارایی مالیات پذیر در نظر گرفته شده است. البته هر تعریفی ارائه شود، آنچه بیت‌کوین را منحصر به فرد می‌سازد، این ویژگی است که بیت‌کوین می‌تواند اولین نظام پرداخت دیجیتال کاملاً غیر متمرکز جهان بدون نیاز به بانک مرکزی باشد. به طور کلی، نظام پرداختی بیت‌کوین یک سامانه خصوصی و کاملاً غیرمتمرکز است، هیچ مؤسسه مالی متعارفی در تراکنش‌ها وجود ندارد و همه تراکنش‌ها توسط کاربران نظام پرداخت بیت‌کوین انجام می‌شود.

برای کنترل تولید و تراکنش‌های بیت‌کوین، به جای یک مرجع مرکزی از رمزنگاری استفاده می‌شود. نرم‌افزار بیت‌کوین تمام تبادلات مالی را رمزنگاری می‌کند و فرستنده و دریافت‌کننده بیت‌کوین در هر مبادله با رشته‌ای از اعداد شناخته می‌شوند و یک مدرک عمومی از حرکت هر بیت‌کوین در تمام شبکه منتشر می‌شود. زمان متوسط تایید هر انتقال بیت‌کوین، تقریباً ده دقیقه است. انتقال پول از یک نقطه به نقطه دیگر در تمام شبکه اطلاع رسانی شده و تمام نقاط از آن آگاه خواهند شد. در این مبادلات نام طرفین مبادله محفوظ است اما همه می‌توانند انتقال پول را مشاهده کنند. بنابراین نرم‌افزار اجازه نمی‌دهد یک پول دو بار خرج شود. در پشت این قضایا نیز، شبکه بیت‌کوین یک دفتر کل عمومی به نام «زنجیر بلوک» را به اشتراک گذاشته است. این دفتر کل شامل تمامی تراکنش‌هایی است که تاکنون پردازش شده اند. اعتبار هر تراکنش به وسیله امضای دیجیتالی مربوطه محافظت می‌شود و به همه کاربران اجازه می‌دهد تا بر ارسال بیت‌کوین‌ها از آدرس‌های بیت‌کوینی خود، کنترل کامل داشته باشند. چراکه اطلاعات مربوط به تراکنش‌ها در بلوک‌هایی ذخیره می‌گردد که با کد رمزگذاری شده به بلوک قبلی در زنجیر بلوک پیوند خورده و بین کامپیوترهای زیادی به اشتراک گذاشته می‌شود. این امر، علاوه بر این که مانع از دستکاری اطلاعات می‌شود، امکان استفاده مجدد از بیت‌کوین‌های مصرف شده را نیز غیرممکن می‌سازد. نرم‌افزار بیت‌کوین قابلیت‌های قابل توجهی دارد، مانند انجام تراکنش‌های بی‌واسطه، به هر نقطه‌ای از جهان و کارمزد بسیار پایین برای انجام این تراکنش‌ها.

از نظر مبادله؛ پرداخت به وسیله بیت‌کوین، آسانتر از خرید توسط کارت‌های اعتباری است و می‌تواند بدون استفاده از یک حساب بانکی انجام شود. برای ایجاد حساب بیت‌کوین چند راه وجود دارد به طوریکه هر سیستم کامپیوتری و موبایل شخصی می‌تواند به صورت یک بانک مستقل بیت‌کوینی عمل کند.

آیا بیت‌کوین قانونی است؟

بیت‌کوین توانسته است نوآوری‌های چشمگیری در سیستم‌های پرداخت ارائه دهد. بیت‌کوین طوری طراحی شده تا در ایمن‌کردن نقل و انتقالات، یک گام فراتر باشد و حفاظت چشمگیری در برابر بسیاری از اشکال جرایم مالی به عمل آورد. جعل کردن بیت‌کوین‌ها، تقریباً غیرممکن است. کاربران بر پرداخت‌های خود کنترل کامل دارند و نمی‌توانند مبالغ تایید نشده را مانند آنچه که در کارت‌های اعتباری کلاهبرداری می‌شود، دریافت کنند. تراکنش

های بیت‌کوینی برگشت ناپذیر بوده و در برابر پرداخت‌های برگشتی تقلبی، بسیار ایمن هستند. بیت‌کوین با استفاده از مکانیسم‌های مفید و قوی مانند بک‌آپ یا پشتیبان‌گیری، رمزنگاری و امضای چندگانه، در برابر دزدی و گم شدن بسیار ایمن شده است. البته نگرانی‌هایی نیز وجود دارد، از جمله اینکه هیچ دولتی بیت‌کوین را تاکنون به رسمیت نشناخته، گرچه بسیاری مبادله و خرید و فروش آن را نیز تحریم نکرده‌اند، بنابراین هیچ تضمین قانونی برای آن و همچنین نوسانات آن وجود ندارد و ریسک سرمایه‌گذاری در این حوزه بالا است. همچنین اگر کاربری کیف‌پول الکترونیکی خود را گم کند یا رمز آن را فراموش کند، این بیت‌کوین‌ها، در زنجیر بلوک باقی می‌مانند اما چون هیچ کس راهی برای بازکردن قفل‌های محرمانه آن ندارد، دسترسی به آن ممکن نیست. از طرفی نیز ممکن است بیت‌کوین برای فعالیت‌های مجرمانه جذاب باشد. در این خصوص باید گفت، این ویژگی در پول نقد و حواله بانکی که بسیار زیاد از آنها استفاده می‌شود، هم وجود دارد. بیت‌کوین هم مانند هر واحد پولی، می‌تواند برای مقاصد بسیار متفاوتی به کار رود که بعضی از آنها قانونی و برخی دیگر بر اساس بعضی از محاکم قانون‌گذاری، غیر قانونی خواهد بود. از این لحاظ بیت‌کوین فرقی با دیگر ابرازها ندارد و در هر کشوری، می‌تواند تابع قوانین و مقررات آن کشور باشد. بر اساس بعضی قوانین محدودکننده، استفاده از بیت‌کوین می‌تواند دشوار باشد. در این صورت تعیین درصد کاربرانی که از این تکنولوژی استفاده می‌کنند، سخت خواهد بود. چالش پیش روی قانون‌گذاران مثل همیشه توسعه راه‌حل‌هایی است که در عین کارا بودن، رشد بازارها و کسب و کارهای نوظهور را دچار مشکل نکند.

چشم‌انداز بیت‌کوین در دنیا چگونه است؟

بیت‌کوین در حقیقت، یک نوآوری اینترنتی در حوزه تجارت الکترونیکی و مالی، با کارکردی مشابه «پول بی‌پشتوانه» است که طی این سال‌ها ارزش آن در بازارهای جهانی به شدت افزایش یافته است. سایت کوین مارکت کپ ارزش بیت‌کوین را در جولای سال جاری، ۲,۵۰۸ دلار اعلام کرده است و به‌طور متوسط هر ثانیه حدود ۱۰ پرداخت بیت‌کوینی انجام می‌شود. طرفداران بیت‌کوین معتقدند که بدون شک بیت‌کوین، آینده مبادلات مالی و اقتصادی را در اختیار خواهد گرفت. اگرچه این فناوری هنوز برای پذیرش عمومی بسیار پیچیده است، اما با توجه به پیشرفت فناوری و مزایای آن از جمله تراکنش‌های فوری و بسیار کم هزینه‌تر نسبت به کارمزدهای نقل و انتقالات پول در سیستم بانکی و افزایش ارزش بیت‌کوین، به تدریج مردم را علاقه‌مند به استفاده خواهد نمود. در واقع رشد چشمگیر بیت‌کوین نشان‌دهنده نیاز دنیا به یک سیستم جدید بانکی است و در آینده نه چندان دور می‌تواند بازارهای برخط را تغییر داده و به پول مکمل تبدیل شود. همچنین با توجه به نحوه طراحی این سیستم، امکان تحریم هیچ کشوری در آن میسر نیست و از این حیث دارای مزیت بزرگی است. اما آنچه مسلم است، هنوز نهادهای قانونی و نظارتی مختلف، چگونگی مواجهه با این پدیده را تبیین نکرده‌اند. نکته مهم این است که در حال حاضر، پول مجازی به عنوان یک پدیده نوپای پولی و اینترنتی و به دلیل نداشتن پشتوانه حاکمیتی ملی و بین‌المللی، تنها ظرفیت کالایی - بورسی را داراست.

در خصوص سیاست‌های اتخاذ شده پول‌های دیجیتال از جمله بیت‌کوین، دو دیدگاه متفاوت وجود دارد. دیدگاه اول، این پول‌ها را دارایی و ابزاری جهت انتقال ارزش در برخی معاملات در فضای مجازی در نظر می‌گیرد که در این‌جا موضوع مرتبط با تجارت الکترونیک است. اما در دیدگاه دوم، آن را شبیه پول لحاظ می‌کند که در این صورت، الزام ورود بانک‌های مرکزی جهت اعمال مقررات نظارت بر انتشار آن مورد بحث قرار می‌گیرد. اگر این پول در کشورهای مختلف، بدون نظارت رواج پیدا کند، می‌تواند منجر به خلق پول شود و مخاطراتی را در اقتصاد به همراه داشته باشد. همچنین به دلیل پنهان ماندن منبع پول و هویت خریدار و فروشنده در این سیستم و عدم نظارت یک نهاد مشخص بر تراکنش‌های صورت‌گرفته، امکان پولشویی نیز وجود دارد. از این رو برخورد آگاهانه و واکنش هوشمندانه و به موقع بانک‌های مرکزی را جهت جلوگیری از ضررهای احتمالی در آینده می‌طلبد.